

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

географічного факультету

Мирослав ЗАЯЧУК

“29” серпня 2025 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ, ОФОРМЛЕННЯ ТА
ЗАХИСТУ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ**

обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Менеджмент туристичної індустрії

Спеціальність: 073 Менеджмент

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Факультет: географічний

Мова навчання: українська

Чернівці 2025 рік

Методичні рекомендації до підготовки, оформлення та захисту міждисциплінарної курсової роботи складено відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент туристичної індустрії» затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «26» травня 2022 року)

Розробники: Підгірна Валентина Никифорівна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат економічних наук, доцент.

Данілова Ольга Миколаївна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Викладачі: Підгірна Валентина Никифорівна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат економічних наук, доцент.

Данілова Ольга Миколаївна, доцент кафедри економічної географії та екологічного менеджменту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, кандидат сільськогосподарських наук, доцент.

Погоджено

з гарантом ОП «Менеджмент туристичної індустрії»

Валентина ПІДГІРНА

Затверджено на засіданні кафедри економічної географії та екологічного менеджменту

Протокол № 1 від «26» серпня 2025 року

Завідувач кафедри

Валерій РУДЕНКО

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради географічного факультету

Наталія АНДРУСЯК

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ	4
2. ОБОВ'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І ЗДОБУВАЧА, ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ	5
3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ НАПИСАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ	7
4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	9
5. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	10
6. ОФОРМЛЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	11
7. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ	13
8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	14
9. ДОДАТКИ	17

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Однією із форм організації освітнього процесу у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича є виконання курсової роботи, яка є одним із видів індивідуальних завдань навчально-дослідницького, творчого характеру, який має на меті поглиблення та розвиток фахових компетентностей, застосування їх під час розв'язання конкретних завдань і вироблення вмінь автономної роботи з джерелами навчальної та наукової інформації, комп'ютерною технікою, лабораторним обладнанням, використовуючи сучасні інформаційні засоби та технології.

Відповідно ОП «Менеджмент туристичної індустрії» спеціальності 073 Менеджмент першого (бакалаврського) рівня вищої освіти вона є окремим складником Освітньої програми, а її виконання заплановано у 6 семестрі.

Курсова робота є обов'язковою компонентою навчального процесу, яка з одного боку дає змогу здобувачу реалізувати на практиці знання та навички, набуті під час вивчення дисциплін освітньої програми, а з іншого – зорієнтована на його особисте наукове дослідження. Науково-дослідна робота у вигляді курсової роботи здобувача має комплексний характер, виконується протягом навчального року з подальшим публічним захистом.

Міждисциплінарна курсова робота – це одна з форм самостійної науково-дослідної роботи здобувача вищої освіти. Написання курсової роботи є необхідним етапом для закріплення теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачами в процесі навчання та їх застосування при вирішенні практичних завдань, набуття навичок самостійної роботи з елементами творчого пошуку, ініціативності, вироблення вміння узагальнювати теоретичні матеріали, аналізувати практичну інформацію з різних джерел, працювати зі спеціальною літературою, довідковими виданнями тощо, розвитку навичок формулювання власних висновків, чіткої аргументації, обґрунтування рекомендацій та пропозицій.

Мета міждисциплінарної курсової роботи полягає у отриманні здобувачем вищої освіти навичок самостійного дослідження проблеми (теми), дослідженні теоретичних питань або розв'язання практичної задачі у сфері управління організаціями та їх підрозділами в.т.ч. у сфері менеджменту туризму.

Пререквізити. З метою підвищення ефективності засвоєння компоненти здобувач вищої освіти має вивчити наступні дисципліни: «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств», «Операційний менеджмент», «Менеджмент», «Економіка та фінанси туристичних підприємств», «Правові основи господарської діяльності», «Економічний аналіз», «Управління персоналом» та ін.

Написання та захист міждисциплінарної курсової роботи передбачає набуття загальних та фахових **компетентностей** таких як:

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

Результатом написання міждисциплінарної курсової роботи є набуття таких **програмних результатів навчання**:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

ПРН 18. Знати основні закони, закономірності та принципи раціонального використання туристичних ресурсів, проводити оцінку рекреаційного та туристичного потенціалу території, вміти розробляти і обґрунтувати механізми їх залучення для організації туристичної діяльності з врахуванням вимог збалансованого розвитку.

Написання міждисциплінарної курсової роботи дозволяє не лише перевірити ступінь засвоєння здобувачами теоретичних і практичних питань з основних нормативних дисциплін, що входять до навчального плану підготовки фахівців ОП «Менеджмент туристичної індустрії», але і їх здатність досліджувати, аналізувати, систематизувати науковий досвід, виводити власні висновки та пропозиції, здійснювати наукові пошуки під керівництвом наукового керівника.

З її виконання починається професійне становлення здобувачів, визначення здібностей у самостійному вирішенні поставлених задач. Міждисциплінарна курсова робота є підготовчим етапом для написання здобувачами випускних кваліфікаційних робіт першого (бакалаврського) рівня.

2. ОBOB'ЯЗКИ КЕРІВНИКА І ЗДОБУВАЧА, ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Керівник міждисциплінарної курсової роботи зобов'язаний:

- визначити перелік питань, які має опрацювати та висвітлити у роботі здобувач вищої освіти;
- порекомендувати здобувачеві літературу та Інтернет-джерела за темою

дослідження міждисциплінарної курсової роботи;

- надавати консультації в процесі написання міждисциплінарної курсової роботи;

- має бути присутнім на захисті міждисциплінарної курсової роботи.

Здобувач зобов'язаний:

- визначитись із напрямом наукових досліджень, обрати тему, отримати від керівника завдання міждисциплінарної курсової роботи;

- опрацювати наукову літературу відповідно до обраної тематики дослідження та узгодити план міждисциплінарної курсової роботи;

- зібрати, проаналізувати та узагальнити первинний матеріал;

- розробити висновки та рекомендації по тематиці дослідження;

- вчасно надати міждисциплінарну курсову роботу науковому керівнику для перевірки, не пізніше ніж за 10 днів до захисту, та у разі наявних зауважень до моменту захисту роботи зуміти внести правки;

- підготувати доповідь із презентацією **для публічного захисту**.

Міждисциплінарна курсова робота повинна відповідати встановленим вимогам і виконуватися автором самостійно на основі опрацьованого теоретичного, нормативно-правового, статистичного і практичного матеріалу, містити висновки та пропозиції, бути належно структурованою та технічно оформленою.

Мінімальна необхідна частина унікальності тексту – 80%.

Важливою складовою курсової роботи є правильно обрані методи, що будуть використовуватись при викладенні знайденого та опрацьованого матеріалу. Необхідно провести аналіз досліджуваної проблематики із застосуванням таких методів, як діалектичного, системно-структурного, історичного, логічного та інших, що сприятиме кращому формуванню у здобувача власної думки, оцінок стосовно тих явищ і фактів, що стали предметом наукової дискусії та висвітлені науковцями у підручниках, монографіях, наукових статтях, коментарях, періодичних виданнях, матеріалах тез конференцій і симпозіумів тощо.

До міждисциплінарної курсової роботи ставляться наступні вимоги:

1. Високий теоретичний рівень. У роботі повинно міститися глибоке та змістовне висвітлення основних теоретичних положень, які ґрунтуються на використанні знань, отриманих у ході освітнього процесу та при вивченні наукової літератури.

2. Аналіз напрямів діяльності суб'єктів господарювання у сфері туризму (дослідження системи менеджменту, організаційної структури управління, управління маркетинговою діяльністю, дослідження управління туристично-ресурсним потенціалом, управління персоналом, управління логістичними процесами, стратегічне управління, управління інноваціями та ін.).

3. Самостійне виконання і наявність елементів наукового підходу. Матеріали роботи повинні бути викладені послідовно та містити критичне відношення автора до наведених у літературі дискусійних положень, а також самостійні висновки і пропозиції на основі проведеного аналізу. Безпосереднє переписування текстів з рекомендованої літератури не

допускається.

4. Своєчасне написання та правильне оформлення роботи з усіма необхідними реквізитами.

5. Дотримання правил академічної доброчесності відповідно до діючого в Університеті Положення «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

Курсова робота, що виконана без належного урахування або з порушенням зазначених вимог, до захисту не допускається.

3. ПОСЛІДОВНІСТЬ ЕТАПІВ НАПИСАННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Написання міждисциплінарної курсової роботи передбачає такі етапи виконання:

- вибір теми;
- підбір та вивчення літератури з обраної теми;
- складання попереднього плану;
- консультація з науковим керівником, узгодження з ним плану написання міждисциплінарної курсової роботи;
- написання та оформлення тексту міждисциплінарної курсової роботи;
- здача завершеної міждисциплінарної курсової роботи на кафедру для рецензування;
- доопрацювання роботи згідно із зауваженнями наукового керівника;
- публічний захист міждисциплінарної курсової роботи.

Виконання міждисциплінарної курсової роботи починається з вибору теми. *Тема* – це частина наукової проблеми, яка охоплює одне або кілька питань дослідження у сфері менеджменту туризму. Це один із найважливіших етапів дослідження, оскільки від правильного вибору теми у значній мірі залежить якість та теоретичний рівень роботи. Вибір здобувачами теми дослідження має бути достатньо обґрунтованим. При цьому вирішальними чинниками мотивації вибору теми повинні бути не стільки наявність та кількість літературних джерел з певної проблеми, скільки актуальність теми, її пізнавальна значимість, можливість поглиблення і розширення знань здобувача з відповідних аспектів теорії і практики менеджменту загалом та у сфері менеджменту туризму зокрема.

Тематика міждисциплінарної курсової роботи щорічно розробляється (оновлюється) викладачами кафедри та корегується на засіданні кафедри, оприлюднюється на сайті кафедри. Кожен здобувач відповідно до сфери своїх інтересів виявлених у процесі навчання, обирає одну з тем, зазначених у переліку. Кількість здобувачів, що можуть працювати над однією темою, регламентується кафедрою, але як правило над однією темою працює один здобувач із групи. Таким чином в групі тема міждисциплінарної курсової роботи не повинна повторюватися. Про обрану тему здобувач повідомляє кафедру, тема міждисциплінарної курсової роботи закріплюється за здобувачем і реєструється на кафедрі.

Здобувач вищої освіти разом з науковим керівником, виходячи з наукових інтересів студента та в межах кафедральної наукової тематики може корегувати тематику курсової роботи.

Здобувач за бажанням може запропонувати власну тему дослідження, окрім тих, що зазначені у переліку. У цьому випадку запропонована тема підлягає розгляду та затвердженню на засіданні кафедри.

Після вибору теми наступним етапом виконання міждисциплінарної курсової роботи є підбір літератури з обраної для дослідження проблеми. Окрім запропонованого науковим керівником, для якісного виконання роботи здобувачам необхідно здійснити самостійний підбір ряду додаткових літературних джерел, аналіз яких забезпечив би належний рівень проведення дослідження обраної теми.

Міждисциплінарна курсова робота повинна бути виконана на основі використання найбільш новітньої літератури, а це обумовлює необхідність ретельного вивчення нових видань підручників, навчальних і практичних посібників, монографій, брошур, а також статей у наукових журналах та періодичній пресі.

Після попереднього ознайомлення з рекомендованими та самостійно підібраними літературними джерелами, а також виходячи з переліку основних питань, запропонованих до розгляду при дослідженні певної теми, здобувач складає план міждисциплінарної курсової роботи, який подається на розгляд науковому керівнику.

Питання плану визначають основний напрям міждисциплінарної курсової роботи, а тому повинні мати творчий характер, бути змістовними та охоплювати основні положення і проблеми теми. При цьому план не слід перевантажувати надмірною кількістю питань, а рекомендується включати 3-4 питання, що носять конкретний та взаємопов'язаний характер, доповнюють і розкривають одне одного. План, таким чином, повинен виступати логічною основою міждисциплінарної курсової роботи, відображаючи основні етапи процесу пізнання різноманітних аспектів проблеми, яка досліджується. Після узгодження та затвердження плану роботи здобувач приступає до написання міждисциплінарної курсової роботи. Під час написання роботи план може коригуватися. Коригування обов'язково погоджується з науковим керівником.

Наступним, після затвердження плану, етапом виконання міждисциплінарної курсової роботи є безпосереднє її написання. Воно ґрунтується на глибокому вивченні літературних джерел, підборі та якісному аналізі фактичного матеріалу, що загалом завершується формуванням тексту роботи.

Під час вивчення літератури з обраної теми рекомендується робити конспективні виписки основних положень з наступним їх аналізом і використанням при написанні роботи. Безпосереднє переписування матеріалів літературних джерел у текст міждисциплінарної курсової роботи не допускається, оскільки це може різко знизити якість дослідження та порушити логіку викладення матеріалу, а тому такого роду роботи не можуть бути допущені до захисту і повертаються здобувачам на

доопрацювання або повну переробку.

Запорукою високої якості виконання міждисциплінарної курсової роботи є самостійне опрацювання наукової літератури з урахуванням того факту, що різні джерела містять різний підхід до розгляду одного і того ж питання, а його висвітлення здійснюється в різних умовах дослідження та з відмінних одна від одної точок зору. Тому під час вивчення конкретного літературного джерела необхідно усвідомити специфіку підходу автора до даної проблеми, аргументацію його позиції. У зв'язку з цим не слід копіювати логіку дискусій, розгорнутих у літературі, оскільки вони можуть торкатися найрізноманітніших проблем, а розглядати їх лише у плані безпосереднього відношення до теми міждисциплінарної курсової роботи.

Написання міждисциплінарної курсової роботи слід розпочинати лише після глибокого вивчення літературних джерел та всебічного аналізу фактичних матеріалів. Процес написання тексту роботи доцільно поділити на два етапи, перший з яких передбачає написання чорнового варіанту, виявлення та усунення неузгодженостей, неточностей, інших вад, а другий – підготовка чистового варіанту роботи.

4. СТРУКТУРА І ЗМІСТ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Завершена міждисциплінарна курсова робота повинна містити такі структурні складові: вступ, основну частину, висновки та список використаних джерел (*додаток Б*).

У ВСТУПІ на 2-3 сторінках необхідно обґрунтувати актуальність обраної теми, її значущість, об'єкт та предмет, мету і завдання дослідження, вказати методи дослідження, що використовувалися під час написання міждисциплінарної курсової роботи, а також дати коротку характеристику структури роботи.

З'ясовуючи **об'єкт, предмет, мету й завдання** дослідження, необхідно зважати на те, що між ними й темою роботи є логічні зв'язки.

Об'єкт дослідження – це предмет дійсності, процес або явище, існування і функціонування яких породжують наукову проблему. Об'єктом дослідження в курсовій роботі може бути процес управління організаціями та їх підрозділами у туристичній сфері (на рівні регіону, галузі, окремого туристичного підприємства, що обрані для дослідження) тощо.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта. Предметом досліджень у першому випадку може бути тематична характеристика об'єкта, його стану або динаміки, у другому випадку - складові частини процесів, обраних за об'єкт досліджень тощо.

Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також із його кінцевим результатом. Мета пов'язана з назвою курсової роботи й чітко вказує, що саме досліджується.

Наявність поставленої мети дозволяє окреслити **завдання** дослідження. Формулювання завдань дозволяє дати відповідь на питання, що саме необхідно зробити для досягнення поставленої мети:

- вирішення певних теоретичних питань;
- виявлення типового стану проблеми, труднощів, їхніх причин, тощо;
- обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення відповідної проблеми.

У РОЗДІЛІ I курсової роботи варто висвітлити теоретичні та методологічні особливості вивчення досліджуваної тематики. Обов'язковим пунктом першого розділу має бути ґрунтовний аналіз попередніх досліджень за темою з посиланням на першоджерела, аналіз різних точок зору. Необхідно з'ясувати й обґрунтувати роль і місце досліджуваних явищ та процесів у діяльності туристичних організацій. Обсяг розділу I – 7-8 сторінок.

У РОЗДІЛІ II курсової роботи необхідно провести аналіз об'єкта дослідження, розкрити передумови розвитку та становлення, історичні особливості тощо. Для аналізу необхідно використати фактичні дані об'єкта, що отримані різними методами збору первинної та вторинної інформації. Таку інформацію доцільно подавати не лише у вигляді опису, а й використовувати власні графічні, табличні та схематичні розробки. Обсяг розділу II – 7-8 сторінок.

РОЗДІЛ III основну увагу слід приділити проблемам, які виявлені у процесі дослідження об'єкта та розробці практичних рекомендацій щодо їх усунення. Загальний обсяг – 7-8 сторінок.

У ВИСНОВКАХ необхідно вказати на отримані здобувачем особисто результати проведеного дослідження та основні практичні рекомендації, запропоновані автором. Загальний обсяг висновків – до 2 сторінок.

Список використаних джерел подається після висновків перед додатками та оформлюється відповідно до встановлених вимог.

Кожна цитата у тексті курсової роботи повинна супроводжуватися бібліографічним посиланням на джерело запозичення. Посилання роблять за такими зразками: [5, с. 7], [25, с. 17 – 18], [39, с. 15; 45, с. 21 – 22]. Необхідним є і посилання на авторів запозичених ілюстрацій. Дані про електронні засоби інформації, на які необхідно зробити посилання, так само включаються до списку використаної літератури.

До змісту роботи висуваються такі вимоги:

- системність, послідовність і конкретність викладення матеріалу;
- логіка і науковий стиль викладеного матеріалу;
- завершеність викладення кожної думки;
- виключення повторень.

5. ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Однією із найважливіших вимог написання та оформлення міждисциплінарної курсової роботи є висвітлення власних результатів дослідження. При написанні курсової роботи необхідно правильно та коректно використовувати цитати і оформляти посилання на використані джерела. Саме це є одним із показників рівня академічної доброчесності

здобувача вищої освіти.

У Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича розроблено «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату» (<https://surl.lu/oktnui>), відповідно до законів України «Про вищу освіту», «Про авторське право і суміжні права», «Про наукову і науково-технічну експертизу», інших нормативно-правових актів та Статуту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Основною метою даного Положення є запобігання плагіату (запозиченням) у наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних, творчих та інших роботах. Розроблено та схвалено вченою радою Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (<http://surl.li/twnstp>) та Правила академічної доброчесності (<http://surl.li/ehmyqe>).

Зазначимо, що з метою дотримання Правил академічної доброчесності в Університеті створено постійну Комісію з питань академічної доброчесності, правових засад діяльності та регламенту (<http://surl.li/rpmiof>).

Міждисциплінарні курсові роботи обов'язково проходять перевірку на схожість тексту для виявлення збігів, ідентичності з уже виданими працями. До захисту допускаються курсові роботи, де схожість тексту не перевищує відсоткового показника встановленого діючим Положенням «Про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича».

За низького рівня оригінальності тексту, але за умови доопрацювання із обов'язковою наступною перевіркою курсова робота може бути допущена до захисту.

6. ОФОРМЛЕННЯ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Усі роботи виконуються, компонуються і виводяться на друк комп'ютерним способом за допомогою текстового редактора Microsoft Word на одній стороні аркуша формату А4 формату. Орієнтація аркушів тексту – книжкова. Аркуші з таблицями та ілюстраціями при форматі А4 можуть мати орієнтацію як книжкову, так і альбомну.

Друк оформленого комп'ютерним способом матеріалу робіт виконується у некольоровому варіанті на білому папері на принтерах будь-якого типу, які забезпечують задовільне відтворення цього матеріалу, включаючи графічний.

Текст курсової роботи друкують через 1,5 інтервали шрифтом Times New Roman, розміром 14 pt.

Нумерацію сторінок наводять у правому верхньому куті сторінки. Друкуючи текст книжкової орієнтації, залишають поля таких розмірів: верхнє – 2 см, правє – 1,5 см, нижнє – 2 см, лівє – 3 см. Абзац – 1,25 см. За альбомної орієнтації аркушів А4 поля становлять: лівє і правє – по 2 см, верхнє – 3 см, нижнє – 1,5 см, при цьому аркуш щойно зазначеної орієнтації переплітається за умови повороту проти годинникової стрілки на дев'яносто градусів. Ілюстративні матеріали (карти і схеми або їх фрагменти, фотографії) можна подавати у кольоровому зображенні для кращої читабельності.

У РОЗДІЛАХ текстової частини роботи виділяються пункти в залежності від деталізації змісту роботи (рекомендовано 2-3 пункти у розділі). Розділи і пункти повинні мати нумерацію і заголовки.

Кожний розділ починають із нової сторінки і нумерують римськими цифрами: I. II. III. Назви розділів наводять ВЕЛИКИМИ ЛІТЕРАМИ.

Для нумерування пунктів (підрозділів) застосовують індексаційну систему з використанням арабських цифр, наприклад: **1.1; 1.2; 1.3**

Курсова робота повинна містити *посилання на літературні чи інтернет джерела*, матеріали або окремі дані, ідеї і висновки, на основі яких розробляють проблеми, питання, що досліджують у роботі. Посилання бажано робити на першоджерела та подані публікації. На більш ранні видання можна посылатися лише в тих випадках, коли праці, в яких міститься необхідний матеріал, не перевидавалися (праці відомих науковців).

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу друкованого твору потрібно наводити *цитати*.^{*} Використовувати цитати в тексті роботи доцільно тоді, коли є потреба порівняти погляди різних авторів з приводу одного й того ж питання. Текст, який цитується, береться в лапки й супроводжує посиланням на джерела. Посилання роблять і тоді, коли думка автора переказується.

Текстову частину роботи (розділи) доповнюють **ілюстративним матеріалом** – таблицями, рисунками, формулами, тощо. За площею вони можуть займати частину сторінки роботи або повну сторінку.

Найбільш ефективним є застосування комп'ютерного способу виготовлення чи підготовки ілюстративного матеріалу.

Усі таблиці, рисунки (а також додатки) мають мати порядковий номер та назву. В роботах вони розміщуються одразу після абзацу, де є про них *перша згадка (за винятком додатків)*, або на наступній, у т.ч. окремій, сторінці. Ілюстрації розміщують також у додатках при їх великих розмірах (формат А3).

Усі графічні (графіки, діаграми) та картографічні матеріали в роботах позначають словом «Рис.» і нумерують в межах розділу, де вони розміщені. Номер ілюстрації формується з номера розділу і порядкового номера ілюстрації в тексті. Назву розміщують відразу, або через вільний рядок під ілюстрацією, починаючи з великої літери (додаток В).

Таблиці слід створювати, користуючись засобами інструментів головного меню «Таблиця» редактора Microsoft Word. Номер таблиці складається з номера розділу, де вона розміщена, та її порядкового номера. Номер таблиці розміщують перед її назвою – Таблиця 1.1.

Увесь текст таблиці друкується з одинарним міжрядковим інтервалом шрифтом Times New Roman розміром не більше 14 pt і не менше 10 pt, що загалом визначається детальністю і обсягом конкретних таблиць. Вирівнювання тексту рядків таблиці: для рядків шапки і всіх граф таблиці - за їх центром, для рядків у боковику - як за їх центром, так і за шириною або за лівим краєм в

^{*}Вимоги до оформлення цитат та посилань на використані джерела. Розділові знаки при цитуванні. URL: <https://studfile.net/preview/3021651/page:7/>

залежності від змісту і виду цих рядків.

Скрізь у таблицях допускається перенесення слів як у автоматичному режимі, так і ручним способом. Заголовки шапки і рядків у боковику слід починати з великих літер, підзаголовки – з малих літер, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо мають самостійний зміст. В кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Ілюстрації і таблиці на окремих сторінках, а також додатки (за їх наявності) включаються до загальної нумерації сторінок робіт.

У тексті робіт за потреби наводять переліки, перед якими ставлять дво-крапку. За нею з нового рядка йдуть власне позиції переліку, який може бути першого або другого рівня деталізації.

ВИСНОВКИ курсової роботи поділяють лише на пункти, які не мають заголовків і нумеруються підряд арабськими цифрами з крапкою, після чого одразу йде текст пункту висновку.

У висновках необхідно висвітлити виконання завдань сформованих у вступі курсової роботи.

Курсова робота містить нумерований алфавітний **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, використаних для розроблення теми дослідження. Список використаних джерел оформляється відповідно до найновіших вимог державного стандарту*.

При написанні курсової роботи не допускається використання російськомовних джерел, публікацій російських науковців та російських видань.

За наявності у роботі **ДОДАТКІВ**, їх відділяють від інших частин роботи окремою сторінкою, в центрі якої розміщують власне заголовок "ДОДАТКИ". Для нумерування додатків використовують великі літери української абетки (А,Б,В...) за винятком Г, О, Ч, І, Є, Ї, Ь, Й.

Сторінка титульного аркушу оформляється відповідно до зразка, наведеного у додатку А. «Зміст» курсової роботи – відповідно до зразка, наведеного в додатку Б.

Сторінка титульного аркушу оформляється відповідно до зразка, наведеного у додатку А. «Зміст» курсової роботи – відповідно до зразка, наведеного в додатку Б.

7. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА ОЦІНЮВАННЯ

До захисту міждисциплінарної курсової роботи здобувача вищої освіти допускає науковий керівник.

Процедура захисту курсової роботи включає:

- доповідь;
- відповіді на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

---

* Приклади оформлення списку використаних джерел, відповідно до ДСТУ 8302:2015, URL: <http://surl.li/ibqmsr>

Насамперед необхідно підготувати тези виступу (5-7 хв.). Зі структурного погляду тези виступу можна поділити на три частини.

Перша частина в основному повторює вступ курсової. Тут характеризують актуальність вибраної теми, зазначають об'єкт і предмет дослідження, мету і завдання, зазначають застосовані методи, описують склад і загальну структуру роботи.

Друга частина виступу коротко характеризує кожний розділ курсової роботи.

У третій частині викладають основний результат дослідження (що вдалось дослідити особисто студентів), відповідно до поставлених у вступі завдань.

На завершення виступу слід перейти до загальних висновків (їх кількість має відповідати поставленим у вступі завданням).

Дуже важливо, щоб виступ був науковим, добре аргументованим, переконливим, зрозумілим, граматично точним. Текст виступу має супроводжуватися презентацією (схеми, таблиці, діаграми, графіки, тощо). Здобувач зобов'язаний дати відповіді на поставлені йому запитання. Перед тим, як відповісти на питання, необхідно уважно його вислухати і відповідати по суті.

Результати захисту міждисциплінарної курсової роботи визначаються кінцевою оцінкою, яку виставляють на закритому засіданні комісії.

Студента, який не захистив міждисциплінарну курсову роботу з поважних причин, допускають до повторного захисту протягом терміну, визначеного на засіданні кафедри.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Максимальна оцінка за захист курсової роботи може дорівнювати 100 балам. Вона складається з рівноцінних між собою наступних елементів:

- 1) оцінки самого тексту курсової роботи, який повинен мати відповідну структуру та розкривати тему дослідження (50 балів);
- 2) оцінки тексту доповіді та презентації (30 балів);
- 3) оцінки відповідей на поставлені запитання (20 балів).

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання

	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання
--	----------	--

**Таблиця відповідності результатів захисту курсових робіт за різними
шкалами і критерії оцінювання**

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	<u>Відмінно</u> Оцінка виставляється за роботу, яка оформлена за вимогами, матеріал викладено у логічній послідовності з обґрунтованими висновками. У роботі представлені теоретичні та аналітичні узагальнення у сфері менеджменту туризму і рекреації із застосуванням теорії та методів менеджменту. Під час захисту здобувач показує високі знання з теми дослідження, аргументує актуальність теми та вносить рекомендації, використовує власну презентацію, впевнено відповідає на поставлені запитання.
	B (80-89)	<u>дуже добре</u> Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка носить дослідницький характер та оформлена за вимогами . Зміст роботи викладено послідовно з відповідними висновками. Студент орієнтується в темі дослідження, використовує презентацію, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання. У тексті роботи є деякі неточності.
Добре	C (70-79)	<u>добре</u> Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами. При захисті роботи студент показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує презентацію, не у повній мірі відповідає на поставлені запитання. У роботі є неточності та погрішності
	D (60-69)	<u>Задовільно</u> Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно. Інформативність презентації недостатня. Нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації. При захисті студент виявляє невпевненість, показує слабкі знання питань теми, не завжди дає відповіді на запитання.

	E (50-59)	<p style="text-align: center;">Достатньо</p> <p>Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, але матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота має значні зауваження рецензента щодо змісту та методики. Наявна презентація доповіді, але наочна інформація не коментується. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, висновки нечіткі та відсутні рекомендації. При захисті здобувач виявляє невпевненість, не дає відповідей на запитання. Здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень.</p>
Незадовільно	FX (35-49)	<p style="text-align: center;">(незадовільно)</p> <p style="text-align: center;">з можливістю повторного складання</p> <p>Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам. Відсутня презентація доповіді. При захисті здобувач не може дати чіткої відповіді на запитання.</p>
	F (1-34)	<p style="text-align: center;">(незадовільно)</p> <p style="text-align: center;">з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання</p> <p>Оцінка виставляється за міждисциплінарну курсову роботу, яка не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам. У роботі відсутні висновки, не розкриті завдання дослідження. До захисту не підготовлена презентація та під час самого захисту не може відповісти на жодне поставлене запитання членів комісії та присутніх.</p>

ДОДАТКИ

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ТИТУЛЬНОЇ СТОРІНКИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Географічний факультет

Кафедра економічної географії та екологічного менеджменту

**УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ
ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Курсова робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконала:

Здобувачка 4 курсу, 404 групи
спеціальності 073 Менеджмент
ОПП «Менеджмент туристичної
індустрії»

Фенік Анастасія Михайлівна

Керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Підгірна Валентина Никифорівна

СТРУКТУРА ТА НУМЕРАЦІЯ РОЗДІЛІВ І ПУНКТИВ РОБОТИ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ І.....	6
1.1.....	6
1.2.....	8
1.3.....	10
РОЗДІЛ ІІ.....	14
2.1.....	14
2.2.....	17
2.3.....	19
РОЗДІЛ ІІІ.....	23
3.1.....	23
3.2.....	26
3.3.....	29
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТКИ.....	35

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ РИСУНКІВ

В умовах гострої конкуренції, туристичні підприємства проводять моніторинг навколишнього бізнес-середовища, в якому особливе місце відводиться аналізу ринку та потреб споживачів. Це дає змогу отримувати актуальну, своєчасну інформацію щодо основних конкурентів та їх переваг, потенційних партнерів, існуючих та потенційних запитів споживачів (потреби, переваги, вподобання) і, відповідно, стану і перспектив розвитку ринку туристичних послуг. Схематично складові та безпосередньо логіку реалізації цього процесу представлено на рис. 2.1.

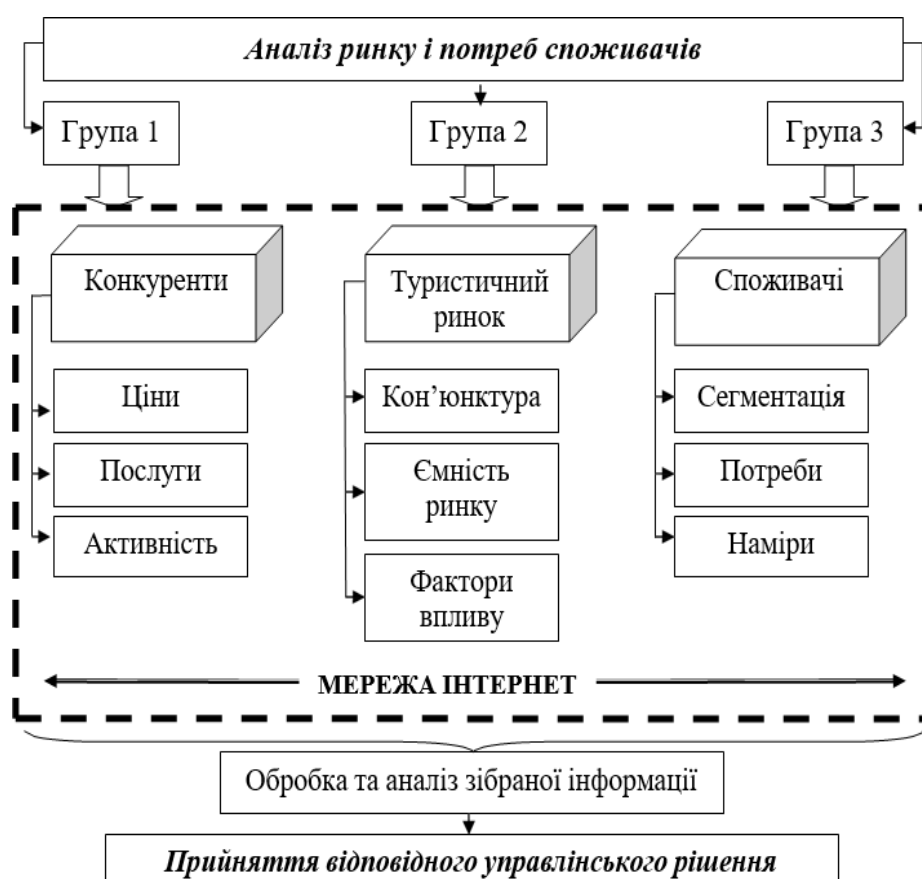

Рис. 2.1. Аналіз ринку і потреб споживачів» у мережі Інтернет (за даними [9, с. 26])